

3D och visualisering i Norrköping

KS 2016/0805-8

Antagen av kommunstyrelsen 2017-02-27

Denna riktlinje syftar till att fungera vägledande för arbetet med visualisering och modellering i 3D i Norrköpings kommun.

Sammanfattning

Norrköpings kommun (nedan: Norrköping) står inför stora och spännande utmaningar inom samhällsbyggnadsområdet. Planering av nya stadsdelar, nya kommunikationdelar, exempelvis ostlänken, flytt och konsolidering av hamnområdet etc. Detta ställer högre och delvis andra krav på bland annat framtagning planer. I tillägg, kommer antalet planer att öka i och med de stora byggnationerna som planeras. I denna framåtblick ser Norrköping sakområdet 3D och visualisering som ett starkt verktyg för att möta morgondagens behov av öppenhet och tillgänglighet från medborgarna och för en digitaliserad samhällsbyggnadsprocess.

Norrköping är idag långt framme vad gäller den teknik som finns för 3D och flera institutioner, som t.ex. Visualiseringscenter, innehar hög (unik) kompetens inom området.

Nu vill Norrköping öka och effektivisera användningen ytterligare, för att få ut ännu mer av de investeringar kommunen gjort de senaste åren. Som ett stöd i denna utveckling är 3D-riktlinjen (denna) viktig eftersom den anger en gemensam väg framåt i form av vision, mål och önskade effekter. Visionen för arbete med 3D och visualisering lyder:

”Samhällsbyggnadsprocessen är mer effektiv, tydlig och lättillgänglig genom användning av 3D och visualisering.

Norrköping skall vara en av Sveriges ledande kommuner inom området 3D och visualisering. Användningen ska leda till ökad kreativitet, förbättrad kommunikation, beslut av hög kvalitet och innovativ marknadsföring.”

I och med denna inriktning kommer strategin och medföljande handlingsplan vara viktiga verktyg i arbetet och utvecklingen av SESAM (Samordnad Effektiv SAMhällsbyggnad).

Bakgrund

Geodata är data som beskriver objekt inklusive deras geografiska läge, i relation till andra objekt. Geodata innefattar kartdata såväl som registerinformation om byggnader, sjöar, vägar, vegetation och befolkning, *Ur Nationella geodatastrategin, 2009.*

Idag beskrivs geodata i 2 dimensioner (x, y) eller som 3 dimensioner (x, y, h). En ytterligare dimension (4 dimensionen) börjar användas kring beskrivning av geodata och det är t (tid).

I riktlinjen kommer **3D och visualisering** att förknippas med IT och GIS. Med IT i detta sammanhang menas teknologi för insamling, lagring, bearbetning, återfinnande samt kommunikation och presentation av information. **GIS (geografiskt informationssystem)** är ett datorbaserat system som underlättar analys av geografiska data och ger möjlighet till inmatning, lagring, bearbetning och presentation av sådana data.

3D-visualisering är sättet att visuellt kommunicera idéer och förslag i tre dimensioner, främst med hjälp av olika digitala plattformar och verktyg.

Användningen av geodata inom Norrköpings kommun har på senare år ökat markant. I takt med att geodata börjat byggas upp mer enhetligt och anpassats efter den teknik som finns på marknaden har detta lett till en kvalitetshöjning och kvalitetssäkring av kommunens geodata.

I Norrköpings kommun används 3D mycket frekvent. Lämplig data tillsammans med senaste tekniken används inom 3D-området för att göra visualiseringar, modelleringar inom olika användningsområden, bl.a. i presentation och dialog kring pågående stadsutvecklingsprojekt, beslutsunderlag för beslutsfattare, utställningsverksamhet och marknadsföringsaktiviteter.

Den tekniska grunden för 3D-visualisering lades i början av 2000-talet då höjdvärden på inmätta objekt, såsom olika byggnader, rutinmässigt började mätas och lagras. Det genererades mycket data vilket har använts till olika typer av 3D-modeller. Det genererade även en stor kunskap i ämnet vilket har gett en god insyn i teknikens många styrkor och utmaningar.

Inom Norrköpings kommun finns ett behov av att öka kommunikationen och dialogen med medborgarna där 3D och visualisering har setts som ett viktigt verktyg. Ett verktyg för att öka tillgängligheten på informationen samt att nå fler, inklusive nya grupper av medborgare.

Verksamheterna har dessutom börjat visa intresse för den 4:e dimensionen, tid, och hur man kan använda sig av det, t.ex. i planeringsstadier av stadsutvecklingsprojekt etc.

Syfte

Norrköping önskar uppnå en mer enhetlig och effektiv användning av 3D inom kommunen. 3D-riktlinjen sätter rutiner för data, verktyg och användning för de närmaste åren. 3D-riktlinjen kommer att beröra arbeten kring ajourhållning, modellering, visualisering och medborgardialoger. Med stöd av den geografiska dimensionen kan planerings- och beslutsunderlag hålla en högre kvalitet, vilket i sin tur höjer kvaliteten i olika arbetsprocesser och slutligen leder till större samhällsnytta och attraktivitet av samhället i stort.

Syftet med att ta fram en riktlinje och handlingsplan är att ytterligare öka och sprida användningen av 3D inom Norrköping. För att kunna få önskade effekter behöver man samverka, ha samsyn och enhetliga riktlinjer inom ett antal delområden.

3D-riktlinjen och handlingsplanen kommer att skapa förutsättningar för en mer sammanhållen och effektiv 3D-process som bidrar till ökad förståelse, bättre beslutsunderlag, öppnare dialog och skapar nya förutsättningar för medborgare att ta del av samhällsbyggnadsprocessen.

- *Riktlinjen* (detta dokument) är övergripande styrdokumentet som innehåller mål, effekter och vision som verksamheterna jobbar emot.
- *Handlingsplanen*, beskriver en rad aktiviteter inom delområdena *Nyttor, Kompetens, Organisation och kommunikation, Villkor och avgifter samt Teknik och tjänster*. Dessa delområden kopplas till mål, effekter och visionen i riktlinjen. Aktiviteter i handlingsplanen ansvarar verksamheterna för att genomföra.

Internt ska dokumentationerna dels vara ett stöd i utvecklingsarbetet och dels vara ett stöd för användning av 3D-stadsmodeller i det dagliga arbetet med detaljplanering. 3D-användningen ska avspegla sig i alla delar av samhällsbyggnadsprocessen.

Vision

Utvecklingsarbetet inom 3D inom Norrköping ska möjliggöra ökad användning, spridning av 3D och effektivare arbetsprocesser. Det sker genom fördjupat samarbete och mellan olika processer och förvaltningar inom kommunen. Utvecklingsarbetet genomsyras av följande vision:

”Samhällsbyggnadsprocessen är mer effektiv, tydlig och lättillgänglig genom användning av 3D och visualisering.

Norrköping skall vara en av Sveriges ledande kommuner inom området 3D och visualisering. Användningen ska leda till ökad kreativitet, förbättrad kommunikation, beslut av hög kvalitet och innovativ marknadsföring.”

Mål

Utvecklingsarbetet med 3D och visualisering sker utifrån följande 3 (tre) övergripande mål:

- att skapa förutsättningar för *effektiv och regelmässig* användning av stadsmodeller genom hela samhällbyggnadsprocessen.
- att tillgängliggöra kompetens och trygga finansiering för en *ökad användning* och utveckling av 3D inom kommunen.
- att vidareutveckla och *tillgängliggöra* den 3D-data som produceras av och för kommunen.

Effekter

De effekter man önskar uppnå genom att utveckla och öka användningen av 3D och visualisering är följande:

1. *Att samhällsbyggnadsprocessen blir mer effektiv, tydlig och tillgänglig genom användning av 3D och visualisering*
2. *Norrköping får mer kvalitativa beslutsunderlag genom att använda 3D och visualisering som stöd vid nämndbeslut*
3. *3D och visualisering används regelmässigt vid framtagning av detaljplaner*
4. *Ett ökat engagemang hos medborgare, t.ex. fler närvarar vid samråd, tack vare ökad tillgänglighet, öppenhet av system och tjänster*
5. *Ett framtaget regelverk/rutiner, inklusive beställnings- och leveransrutiner, verktyg och arbetssätt, som möjliggör en hållbar användning av 3D och visualisering utgående från de olika verksamheternas behov*
6. *Ökad användning av 3D och visualisering generellt inom kommunen*

Användning, revidering och beslut

Riktlinjen och handlingsplanen ska fungera som styrdokument och de ska användas för att nå gemensamma mål inom 3D-området inom Norrköping. Ansvar för att aktiviteterna i handlingsplanen genomförs och att målen nås ligger hos sammankallande för en 3D beslutsgrupp inom kommunen. Riktlinjen ska vara ett levande dokument och revidering sker på årsbasis och/eller efter behov.

Beslut och godkännande av riktlinjen sker i kommunfullmäktige. Godkännande och fastställande av handlingsplanen sker i den politiska samordningsgruppen. Revidering av handlingsplanen sker på halvårsbasis eller efter behov.